

# Promjene u stavovima prema fizičkom kažnjavanju djece u Hrvatskoj zadnjih petnaest godina

---

**Vešliga, Iva**

**Undergraduate thesis / Završni rad**

**2020**

*Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:* **University of Zagreb, Faculty of Croatian Studies / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet hrvatskih studija**

*Permanent link / Trajna poveznica:* <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:111:739104>

*Rights / Prava:* [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

*Download date / Datum preuzimanja:* **2024-12-11**



*Repository / Repozitorij:*

[Repository of University of Zagreb, Centre for Croatian Studies](#)



Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagreb  
Odjel za sociologiju

PROMJENE U STAVOVIMA FIZIČKOG  
KAŽNJAVANJA DJECE U HRVATSKOJ ZADNJIH  
PETNAEST (15) GODINA

Završni rad

Kandidat: Iva Vešliga

Mentor: Izv. prof. dr. sc. Irena Cajner Mraović

Zagreb, 2. rujan 2020. godine

## Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Fizičko kažnjavanje djece kroz prvo desetljeće XXI. stoljeća u Republici Hrvatskoj .....	3
2.1. Vidljive promjene u stavovima o fizičkom kažnjavanju djece.....	4
3. Disciplina i fizičko kažnjavanje nad djecom .....	6
3.1. Disciplina.....	7
3.2. Fizička kazna .....	9
4. Formiranje kaznenopravne zaštite .....	9
4.1. Zakonska regulativa i pravna zaštita djece u Republici Hrvatskoj.....	10
5. Metodologija istraživanja.....	11
5.1. Predmet i cilj istraživanja .....	11
5.2. Uzorak i metode istraživanja .....	12
5.3. Rezultati istraživanja .....	12
5.4. Ograničenja istraživanja .....	18
6. Zaključak.....	18
7. Popis literature .....	20
8. Sažetak rada .....	22
9. Prilozi.....	23
10. Popis ilustracija .....	24

## 1. Uvod

Poriv da ćemo pokazivanjem snage i većeg autoriteta doći do željenih rezultata u životu, nalazi se u dubini svake osobe. Kod nekih je to u vidljivo u vrlo malo situacija, dok se neke osobe ističu i po tome su prepoznate u društvu. Vrlo često ne možemo shvatiti na koji način i kako kontrolirati određene situacije i kako doći do boljih rezultata, ponekad se i sami „uhvatimo“ u lošem trenutku. Mnogo mladih žena i muškaraca osjeća ugodne asocijacije o sreći, zadovoljstvu i obostranoj ljubavi kada govorimo o izrazu „biti roditelj“, no što im tada znači taj odnos, shvaćaju li da je roditeljstvo jedno od najzahtjevnijih uloga u životu pojedinca. Mnoge lekcije o tome kako je biti roditelj vidjeli smo kao djeca, odrasli su nam pokazali kako je to biti roditelj, no jesmo li spremni ispraviti pogreške koje su činili naši ili tuđi roditelji i da li ih možemo prepoznati.

Većina osoba se loše osjeća kada griješi, kažemo ili činimo stvari koje bismo kasnije željeli ispraviti, no ponekad zaboravljamo uočiti što je loše i kako svojim ponašanjem utječemo na djecu, pogotovo kada se nalazimo u ulozi roditelja. Je li većina roditelja svjesna činjenice kako su u životu svoje djece oni glavni učitelji i uzori, kao što su njima bili njihovi roditelji. Ljudi pa tako i roditelji teško podnose stres i teško im se nositi sa svakodnevnim problemima, neki su pak i sami u djetinstvu bili često povrijeđeni reakcijama ili emocionalnom hladnoćom pa su tako naučili komunicirati s drugima kada se nalaze u stresnim situacijama. Problem se nazire kada životne situacije, emocije i stres preuzmu kontrolu u svakodnevnom životu te kada želimo promijeniti sve nabolje odmah bez imalo razumjevanja ili dodatnog truda. Roditelji u takvim situacijama znaju izgubiti kontrolu pa zatim i mali neposluh kod kuće izazvan od strane djeteta može dovesti do fizičkog kažnjavanja, a da pritom toga nismo ni svjesni. Ne treba dopustiti da bijes kontrolira naše osjećaje. Kažnjavanje je zamjenjeno i definirano kao dio discipline, no djeca ne razlikuju uzrok i posljedicu, štete ne rade namjerno već istražuju okolinu niti imaju razvijene kongnitivne sposobnosti da razliku dobro i loše. Razvoj društva doveo je na dnevni red i pitanje uređenja zakona vezanog uz nasilje u obitelji te ujedno i zaštitu djece. Definirano je zdravo obiteljsko okruženje te što se smatra nasiljem. Fizičko zlostavljanje ima više podjela te mnoge institucije svakim danom sve više, raznim kampanjama, radionicama i sl. pomažu roditeljima i djeci, s ciljem da u potpunosti stanu na kraj fizičkom zlostavljanju. U Hrvatskoj je 2009. godina označena kao godina borbe protiv nasilja nad djecom, no svjesni smo da je nasilje prema djeci i dalje sveprisutno u našoj okolini. Promjene su zahvatile društvo i samo neke obitelji, a cilj je bio zahvatiti sve. Kada se stavovi pojedinaca i roditelja prema fizičkom zlostavljanju djece promjene, tek onda će svijet ići na bolje. Tema završnog rada obuhvaća anketu koja je u svrhu pisanja Diplomskog rada pružila uvid u stavove osoba prema fizičkom kažnjavanju djece u Hrvatskoj 2003. godine, no kako je društvo od tada mnogo promjenjeno te su se generacije roditelja izmjenile, ista anketa je provedena u svrhu pisanja Završnog rada. Mišljenja osoba i roditelja pomogla je da barem približe definiramo i uočimo koje su se promjene u društvu dogodile po pitanju fizičkog nasilja nad djecom te da li društvo ide prema napredku ili korača unazad.

Jesu li konvencije i zakoni ostavili traga te utječu li na današnji stil roditeljstva koji mnogi nazivaju modernim. Danas se puno lakše dolazi do informacija koje nas zanimaju te nam se pruža pomoć u svim aspektima života, samo je pitanje znamo li iskoristiti taj društveni napredak i da li smo uopće svjesni da imamo priliku napredovati bez starih obrazaca potrebnih za uspješan odgoj i razvoj djece.

## 1. Fizičko kažnjavanje djece kroz prvo desetljeće XXI. stoljeća u Republici Hrvatskoj

Prvih deset godina XXI. stoljeća *Zakon o zaštiti nasilja u obitelji* imao je dvije izmjene. Odluku o proglašenju oba Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, koji su objavljeni 18. srpnja 2003. godine te 6. studenog 2009. godine, oba je proglasio tadašnji predsjednik Republike Hrvatske-Stjepan Mesić.

Zakonima je propisano što je nasilje u obitelji, osobe koje se smatraju članovima obitelji te vrsta i svrha prekršajnopравниh sankcija za počinjenje nasilja u obitelji. Naime, 2003. godine se na prekršaje s područja nasilja u obitelji primjenjivao samo **Zakon o prekršajima**, dok je 2009. godine donesena odluka o promjeni istoga te se u svim postupcima vezanim za nasilje u obitelji primjenjuju **Odredbe Prekršajnog zakona, Zakona o kaznenom postupku i Zakona o sudovima za mladež**. Svrha Zakona je prevencija, sankcioniranje i suzbijanje svih vrsta nasilja u obitelji te ublažavanje posljedica već počinjenog nasilja pružanjem zaštite i pomoći žrtvi nasilja (Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji, NN 137/2009-3314).

Jedne od bitnih promjena, istaknute su u knjizi *Nasilje nad djecom i među djecom* autora Bilić, Buljan Flander, Hrpka (2012.) gdje je razvoj zaštite dječjih prava u Hrvatskoj potaknut službenom primjenom austrijskog Kaznenog zakona iz 1852., zbog čega se i u našim krajevima počinje govoriti o potrebi zaštite maloljetnika od zlostavljanja i iskorištavanja. Osnivanja „Lige za zaštitu zapuštene djece“ (Szabo 2015, 13) te raznih Udruga za pomoć suzbijanja problema zlostavljanja djece u Hrvatskoj rezultirala su „Naredbom o kažnjavanju i zaštićivanju mladeži“ koja je donesena u Zagrebu 1918. godine, a u kojoj se prvi put detaljno opisuju ponašanja koja ugrožavaju djecu, ali i odredbe o kaznama za zlostavu (Bilić et al. 2012, 24).

Iako je bilo potrebno stoljeće da se u Hrvatskoj počinje pridavati važnost suzbijanju tjelesnog kažnjavanja te nasilja nad djecom, Vlada Republike Hrvatske je 1998. godine prihvatila nacionalne programe djelovanja za djecu te je osnovana nevladina udruga *Hrabri telefon* te *Poliklinika za zaštitu djece Grada Zagreba*, koja je počela s radom 2002. godine. Godinu poslije donesen je *Zakon o pravobranitelju za djecu*. Sve te promjene osjetno su utjecale na stavove roditelja kroz godine te je isto potrebno posebno naglasiti.

Kako nije lako definirati sve načine na koje su se djeca tjelesno kažnjavala prije početka XXI. stoljeća, mnogi članci i ankete nam omogućuju da uvidimo stavove roditelja prije donošenja strožih zakona te moguće primjene kazne na djecu u svrhu odgoja i discipline. Zato se u nekim od sljedećih poglavlja referiramo na pojedine članke te istraživanja nastala u periodu od 2001. godine do 2011. godine u svrhu dobivanja boljeg uvida u stavove prema fizičkom kažnjavanju djece, koji će kasnije biti rastumačeni te uspoređeni s rezultatima ankete provedene 2018. godine na zadnjim poglavljima ovoga rada.

## 1.1. Vidljive promjene u stavovima o fizičkom kažnjavanju djece

Pojam vidljive promjene odnosi se prvotno na izmjene u *Zakonu o zaštiti nasilja u obitelji*, na članke koji su dostupni za javnost, na literaturu koja je izdana te pristupa otvoreno kada je u pitanju tjelesno kažnjavanje djeteta i na društva koja s godinama sve više postaju glavni akteri u borbi protiv nasilja nad djecom. Kada se kao pojedinac osvrnemo na prošlost te na nama poznate „kazne“ koje su pratile nas, naše roditelje, djedove, bake i ostale, možemo uočiti te vidljive promjene u stavovima prema tjelesnom kažnjavanju djece u svrhu postizanja discipline.

Prema Maleš, Milanović i Stričević (2003, 24) već u antičko doba, dijete je bilo vlasništvo roditelja tj. Oca koji je imao pravo na život djeteta. Otac je mogao dijete ubiti, a da za to ne odgovara. U srednjem vijeku se dijete prihvaća kao čovjek u malom, a za batinu se smatra da je "izašla iz raja". Tek u 19. stoljeću pojavom poznatih pedagoga i filozofa, počinje borba protiv prevladavajućeg mišljenja da je dijete odraslo u malom. Dijete je ličnost, ali nije odrasla osoba (Maleš et al. 2003, 24).

Surova kažnjavanja, zlostavljanja i ubijanja djece poznata su također kod starih Sumerana prije 5000 godina, isto kao i kod starih Grka, Rimljana. U srednjem vijeku pa sve donedavno, psihičko i fizičko nasilje nad djecom smatralo se sastavnim dijelom roditeljskog prava. *Patria potestas* glavaru obitelji u rimskom pravu kao i glavaru obitelji kod brojnih drugih naroda, uključivala je i pravo oca da raspolaže životom svoje djece. On ih je mogao poslije rođenja izložiti, tj. javno ih se odreći, prodati ili ubiti (Singer et al., 2002, 303).

Kao što je u većini članaka, knjiga te istraživačkih radova dijete definirano kao ličnost, ljudsko biće u malom, mala velika osoba, smatra se da dijete kao takvo treba uživati sva prava kao i odrasla osoba, no s obzirom na tjelesnu i psihičku ovisnost nameće se potreba isticanja posebnih prava djeteta koja proizlaze upravo iz te ovisnosti. U *Općoj deklaraciji u ljudskim pravima* pitanje prava djeteta tek je naznačeno (čl. 25 i čl. 26), ali ne i detaljno razrađeno. Zbog toga se pristupalo izradi novog međunarodnog dokumenta koji će težište staviti na definiranje prava djeteta. Kronološki su promjene išle ovako; *Opća Deklaracija o ljudskim pravima iz 1948.* ➤ *Deklaracija o pravima djeteta iz 1959.* ➤ *Konvencija o pravima djeteta iz 1989.*

Iz Deklaracije o pravima djeteta proizašli su mnogi drugi dokumenti koji se odnose na prava djeteta, a među njima je najznačajnija *Konvencija o pravima djeteta*. Taj međunarodni dokument sadrži univerzalne standarde koje država stranka Konvencije mora jamčiti svakom djetetu. (Maleš et al. 2003, 23). Konvencija se odnosi i na Hrvatsku, ona zahtjeva da se djeca zaštite od svih vrsta zanemarivanja, iskorištavanja i zlouporabe. Sva prava vrijede za svu djecu bez izuzetka. Sve akcije vezane uz dijete moraju štititi interes djeteta (Maleš et al. 2003, 218). Tako u Konvenciji postoje prava koja se odnose;

- 1) zaštitu djece od zlostavljanja i zanemarivanja
- 2) zaštitu djece bez obitelji
- 3) zaštitu djece izbjeglica i djece koja traže izbjeglički status
- 4) zaštitu djece s posebnim potrebama

- 5) zaštitu djece od rada koji ugrožava njihovo zdravlje, obrazovanje i razvoj
- 6) zaštitu od droga, uključivanja u njihovu proizvodnju i distribuciju
- 7) zaštitu od seksualnog zlostavljanja i zlouporaba, uključujući prostituciju i pornografiju
- 8) zaštitu od nezakonitog uhićenja, držanja u zatvoru, mučenja, okrutnih postupaka i kazni
- 9) zaštitu od uključivanja u oružane sukobe

Država je dužna poduzeti sve potrebne mjere za provedbu prava djeteta, pa tako i zaštitnih prava. Ako se za dijete ne brinu roditelji ili staratelji, o njemu se mora brinuti država kroz svoje institucije. Zaštita djeteta nije ograničena samo na roditelje već i na sve ostale koji sudjeluju u odgoju i obrazovanju djeteta: institucije poput vrtića, dječjih domova, škola, bolnica.

Pozitivna strana svih vidljivih promjena bila je pojačano zanimanje za problematiku tjelesnog kažnjavanja. Mnogi praktičari, socijalni radnici te pedagoški djelatnici imali su mogućnosti dodatno se obrazovati i usavršavati, prisustvovati raznim radionicama i seminarima, bez ikakvog straha ili nelagode da rade nešto „zabranjeno“.

Naime, ne postoje znanstveni pokazatelji na temelju kojih se može tvrditi da se pod utjecajem donesenog Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava u smislu humanizacije promijenila na bolje, postoje činjenice da se povećao aktivnosti s djecom, odgojiteljima i roditeljima na temu prava djeteta, to govori da je ta problematika našla svoje mjesto u predškolskim ustanovama (Maleš et al. 2003, 11).

14.-15. lipnja 2008. godine u Hrvatskoj, svečano je predstavljena kampanja za ukidanje tjelesnog kažnjavanja djece Vijeća Europe „Podignite ruku protiv tjelesnog kažnjavanja djece“ i upućena je preporuka svim članicama Vijeća Europe za donošenje i provedbu nacionalnih kampanja za ukidanje tjelesnog kažnjavanja djece. 2009. godine od strane Vlade Republike Hrvatske pokrenuta je javna kampanja protiv tjelesnog kažnjavanja djece na kojoj su predstavljene aktivnosti koje su se provele u okviru Kampanje (Izvor:<https://vlada.gov.hr/print.aspx?id=3365&url=print>).

Nažalost, danas je opći dojam kako roditelji i djeca, sve manje izvještavaju o primjeni fizičkog kažnjavanja. Nesporno je da se danas o tome teško govori. Svijest o tome da je fizičko kažnjavanje loše i da je zabranjeno postoji, ali to ne znači da se fizičko kažnjavanje u potpunosti prestalo primjenjivati. Problem je u tome što je ta tema postala svojevrsan tabu.

Tjelesno kažnjavanje djece postalo je globalni cilj, 2009. godina određena je kao ciljna godina za postizanje ukidanja tjelesnog kažnjavanja djece na svjetskoj razini (*Ukidanje tjelesnog kažnjavanja djece*, 2008, 5).



## 2. Disciplina i fizičko kažnjavanje nad djecom

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti 2008. godine izdalo je kratku knjigu koja sadrži pitanja i odgovore o *Ukidanju tjelesnog kažnjavanja djece*, na prvim stranicama je tjelesno kažnjavanje tj. fizičko kažnjavanje djece definirano kao svako postupanje poduzeto radi kažnjavanja djeteta koje bi se, ukoliko bi bilo usmjereno na odraslu osobu, smatralo nezakonitim napadom (*Ukidanje tjelesnog kažnjavanje djece* 2008, 7). Već po ovim rečenicama zaključivo je kako se 2008. godine počela razvijati svijest u Republici Hrvatskoj kojom bi se fizičko kažnjavanje djece u potpunosti ukinulo i postalo ravnopravno u kaznenom postupku.

Bez obzira na nove mjere koje su aktualne, roditelji, skrbnici te ponekad i odgajatelji često ne znaju što umjesto batina, kako disciplinirati dijete, a da pritom ne podliježu fizičkoj kazni.

Nekada su roditelji prema djeci mogli postupati kako god žele jer su djeca bila u njihovom vlasništvu, no danas za to postoje zakonska ograničenja, odnosno pravo države da reagira kada su ugrožena prava djeteta (Kušević, 2008).

Istraživanje provedeno u gore spomenutom znanstvenom članku, provedeno je na uzorku od 86 učenika sedmih i osmih razreda jedne osnovne škole u blizini Zagreba 2008. godine. Cilj istraživanja bio je otkriti načine roditeljskog kažnjavanja djece starosti 13-14 godina i razlike koje se pritom javljaju ovisno o spolu djece. Kazne su u ovom slučaju bile svrstane u pet osnovnih kategorija- fizičko kažnjavanje, verbalno kažnjavanje, ukidanje privilegija, dodatni poslovi i pritvori. Djeca oba spola koja su sudjelovala u ispitivanju navela su da ih roditelji najčešće kažnjavaju na način da im ukidaju određene privilegije. Riječ je o kažnjavanju koje se uglavnom upotrebljava kod starije djece, a uključuje zabranu gledanja televizije, zabranu određenih aktivnosti, ukidanje džeparca, mobilnog telefona, posjeta prijateljima... Stav o takvom kažnjavanju?

U navedenom uzorku najviše djece, njih 34 %, navodi oduzimanje mobitela kao najčešću kaznu unutar kategorije ukidanja privilegija. Njih 31% navodi da ih roditelji kažnjavaju zabranom gledanja televizije te zabranom igranja PlayStationa (29 %), pri čemu se u potonjem obliku kažnjavanja javljaju značajne razlike s obzirom na spol djeteta – zabrana igranja PlayStationa češći je oblik kazne za dječake. Kako djevojčice mnogo rjeđe igraju PlayStation, ovaj se način kažnjavanja kod njih i rjeđe upotrebljava. Nažalost, ispitivanje je pokazalo kako je fizičko kažnjavanje još uvijek prilično zastupljeno u našim obiteljima. Tako je 23 % djece barem jednom u životu kažnjeno pljuskom, a nešto manju zastupljenost bilježe i ostali oblici fizičkoga kažnjavanja, kao što su čupanje, povlačenje za uši, udarci po stražnjici ili drugim dijelovima tijela. Pritom se ne javljaju značajne razlike s obzirom na spol djeteta (Kušević 2008).

Fizičko kažnjavanje i u općem smislu riječi ima vrlo negativan utjecaj na psihološko stanje pojedinca. Nažalost, fizičko kažnjavanje je još uvijek razmjerno često upotrebljavano, a razlog tome je vjerojatno činjenica da primjenom sile roditelj uglavnom trenutno zaustavlja nepoželjno ponašanje djeteta. No česta primjena fizičke kazne smanjuje njenu učinkovitost, a da bi ostala

jednako djelotvornom, fizička kazna mora pojačavati svoj intenzitet, a to vodi k zlostavljanju djeteta.

Iako djeca navode da su nakon fizičke kazne tužna, povrijeđena, ljuta pa čak i bijesna, iznenađujuće je što čak 44% njih vjeruje kako roditelj ima pravo udariti svoje dijete, pod uvjetom da ga ne ozlijedi. Ovakav stav je potpuno neprimjeren jer Zakon u Republici Hrvatskoj zabranjuje svaki oblik fizičkoga kažnjavanja djeteta, s čime učenici sedmog i osmog razreda osnovne škole nažalost nisu dovoljno upoznati. Stoga je potrebno djecu bolje upoznati s njihovim pravima, ali i jačati svijest o štetnosti fizičke kazne kako takav način kažnjavanja djece ne bi prihvatili kao ispravan i poželjan oblik discipliniranja u budućem vlastitom roditeljstvu. Sljedeća vrsta kazne koju djeca navode jest zabrana izlaska iz kuće. Barem jednom u životu doživjelo ju je 49% djece, dok 19% njih povremeno kao kaznu dobiva zabranu napuštanja sobe. Za tinejdžere pritvori mogu biti najstroža i najteže podnošljiva kazna, što roditelji ne bi smjeli zloupotrebjavati kako ne bi narušili svoj odnos s djetetom (Kušević 2008).

Navedeno istraživanje istaknuto je iz razloga što je dobivenim rezultatima pokazano kako je kažnjavanje još uvijek vrlo zastupljeno u našim obiteljima. Pametno se služeći tim rezultatima, mogli bi biti poticajni za razgovor s roditeljima o štetnosti pojedinih oblika kažnjavanja i alternativnim učincima pozitivnog discipliniranja. No ujedno se postavlja pitanje da ukoliko se roditelji odreknu primjene fizičke kazne, neće li djeca postati razmažena i nedisciplinirana?

## **2.1. Disciplina**

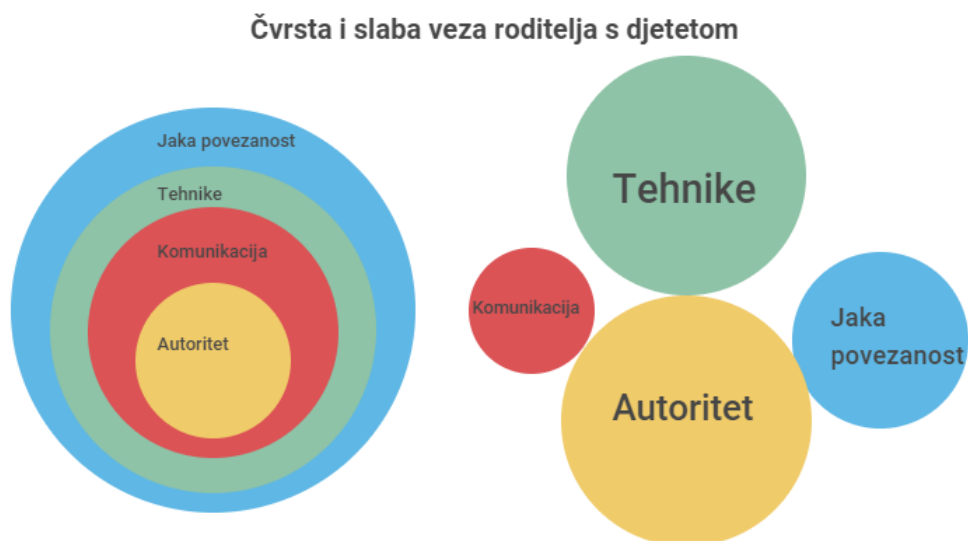
Prava disciplina se ne temelji na sili, ona nastaje iz razumijevanja, tolerancije te uzajamnog poštivanja. Iako su djeca na početku života u potpunosti ovisni o odraslima, osobito na roditelje koji ih trebaju voditi i podržavati dok odrastaju i uče ih o samodisciplini (*Ukidanje tjelesnog kažnjavanja djece* 2008, 34). Fizička kazna ne govori djeci ništa o tome kako se trebaju ponašati, jer upravo suprotno, time ih uče lošem ponašanju. Jasno je da roditelji uvijek vode borbu oko toga što disciplina je i kako ju primijeniti, no bitno je zapamtiti kako djeca uče i iz postupaka svojih roditelja, a ne samo ih njihovih riječi.

Prema William i Sears disciplina nije popis tehnika koji se mogu izvući iz jedne knjige, bez osjećaja iskušati na djetetu i slijepo slijediti. Ona je nedjeljivi dio odnosa s djetetom te je se ne može istrgnuti niti izolirati od ostatka obiteljskog života (William i Sears 2009, 9-10).

Disciplina ima više veze s pravim odnosom s djetetom, nego s korištenjem pravih tehnika. Glavni pristup temi discipline može se sažeti u jednu riječ: osjećajnost- učenje roditelja kako da razumiju misli dvojeg djeteta kao i učenje djece kako da razmatraju učinke svojeg ponašanja na druge. Mnogi današnji problem discipline i društva mogu se izvesti iz jednog izvora- neosjetljivosti prema samom sebi i drugima. U fokus je stavljen odnos roditelj-dijete. To se naziva "povezujući pristup". (William i Sears 2009, 13).

U knjizi su opisani stilovi discipline te kako je glavni problem s najčešćim pristupom discipline, komunikacijskim pristupom u tome da se njime gubi roditeljski autoritet.

Slika 1. prikazuje razliku između čvrste i slabe veze roditelja i djeteta. Lijeva ilustracija predstavlja jaku vezu roditelj-dijete, dok desna prikazuje slabu povezanost roditelj-dijete.



*Slika 1. Ilustrativni prikaz razlike između čvrste i slabe veze roditelja s djetetom (William i Sears 2009, 20)*

Kako bi roditelj bio uspješan, te imao uspješan odnos svojim djetetom i ispravno pripremio za život, potrebno je;

- 1) Rano stvoriti povezanost
- 2) Upoznati svoje dijete
- 3) Pomozite svojem djetetu da poštuje autoritet
- 4) Postavite granice, osigurajte preduvjete
- 5) Očekujte poslušnost
- 6) Budite uzor discipline
- 7) Njeguajte djetetovo samopouzdanje
- 8) Oblikujte djetetovo ponašanje
- 9) Odgojite djecu kojoj je stalo
- 10) Govorite i slušajte. (William i Sears 2009, 20-30)

Iako je krajnji cilj roditelja fizičkim kažnjavanjem disciplinirati dijete, bitno je naglasiti razliku između discipliniranja i tjelesnog kažnjavanja. Prema Kyriacou (2001.) disciplina ponekad podrazumijeva potreban red da bi djeca mogla učiti bez dominacije i straha, dok tjelesno kažnjavanje uključuje stegu, naviku na pokoravanje određenim pravilima ili autoritetima, odnosno vezuje represivni, restriktivni, negativni kontekst. Kažnjavanje je grub način zaustavljanja ili smanjivanja ponašanja, bez objašnjavanja, koje roditelj percipira kao nepoželjno. (Bilić et al. 2013, 84-85)

## 2.2. Fizička kazna

Prema znanstvenom članku na temu *Zlostavljanje djece: Oblici zlostavljanja i njihovo prepoznavanje* iz 1995. godine, zlostavljanje djece podijeljeno je u četiri osnovna oblika; fizičko zlostavljanje, emocionalno zlostavljanje, seksualno zlostavljanje i zanemarivanje, ujedno je kao činjenica navedeno kako jedna od zajedničkih karakteristika napadača, bez obzira na to o kojem se obliku zlostave radi, jest da su i sami bili žrtve zlostavljanja (Miljević 1995, 541).

Četiri osnovna oblika zlostave ostala su sve do danas. Smatra se da je zlostavljanje djece osjetljivo područje te kada se o tome govori nastane procijep između poštivanja obiteljskog integriteta i privatnosti s jedne strane te potrebe da se dijete zaštiti s druge strane. Osvrnimo se na fizičku kaznu, koja je prije nekoliko desetljeća bila prisutna i u školama i kod kuće.

U mnogim literaturama pisanih u prošlom desetljeću, spominje se kako je „batina“ najučinkovitija mjera prilikom discipliniranja djeteta. Podatak da je „batina“ mjera discipliniranja daje uvid u različita razmišljanja prilikom raspoznavanja fizičke kazne i discipline. Naime, batine uče djecu strahu, lošoj slici o sebi, osveti i ideji da je u redu tući nekoga koga voliš. Batine ne uče djecu da poštuju pravila, donose mudre odluke niti imaju unutarnju kontrolu (Buljan et al 2004, 262). Agresivni tjelesni kontakti i tjelesno kažnjavanje u školama spominju se još kod starih Sumerana, u antičkoj Grčkoj, carevini Kini i dr., kao što se o priznavanju tjelesne kazne govori i u Starom zavjetu “Tko šibu štedi mrzi svoga sina, a tko ga voli, rano će ga početi kažnjavati” (Izreke 13,24)

Fizičko zlostavljanje se često događa kad roditelji batinama “odgajaju” djecu. Roditelju kažu “Nisam ga mislio povrijediti, sami sam ga htjeli naučiti razlikovati ispravno od pogrešnog!”. U takvim situacijama roditelji znaju izgubiti kontrolu, što može dovesti do fizičkog zlostavljanja djeteta. Zlostava se može spriječiti ako se naučimo uspješno kontrolirati. Ne treba dopustiti da bijes kontrolira naše osjećaje. Umjesto batina se savjetuju mnoge tehnike koje se mogu primijeniti u odgoju kako bi djeca naučila razlikovati ispravno od pogrešnog i donositi pametne i mudre odluke. Suvremena obitelj uz brojne pozitivne aspekte roditeljske skrbi za dijete suočena je s brojnim svakodnevnim pritiscima i problemima zbog kojih se roditelj ponekad osjeća bespomoćno tjeskobno i nesigurno. (Buljan et al 2004, 152).

Povijest je pokazala kako tjelesno kažnjavanje djece ne donosi dugotrajne i efikasne rezultate te je stoga potpuno krivo oslanjati se na tehnike koje su korištene mnogo godina prije.

## 3. Formiranje kaznenopravne zaštite

Zakonska podloga u Republici Hrvatskoj je nakon 2009. godine napredovala te su jasno propisana određena kaznena djela u cilju pružanja odgovarajuće zaštite djeci od nedozvoljenih ponašanja kojima se zadire u njihov tjelesni integritet, zdravlje, emocionalni razvoj i razvoja ličnosti. Kazneno pravna zaštita djece je zaštita koja se pruža djeci u slučaju počinjenja kaznenog djela nad njima. U postupanje su uključeni specijalizirani policijski službenici za mladež.

Postavlja se pitanje zašto se tjelesno kažnjavanje djece mora ukinuti, kada odrasli imaju izvrstan dar za smišljanje posebnih izraza zahvaljujući kojima se osjećaju bolje kada tuku djecu ; *dati za uho, dati jednu po turu, čušnuti, dobiti svoje*.. Međutim, okrutna stvarnost djece jest činjenica da je sve to nasilje (Ukidanje tjelesnog kažnjavanja djece 2008, 7).

Tjelesno kažnjavanje predstavlja povredu prava djece, te u mnogim slučajevima ugrožava dječja prava na odgoj, razvoj, zdravlje pa čak i njihovo pravo na život. Obiteljski dom se treba poistovjećivati s mjestom pružanja međusobne ljubavi, topline, mjestom utjehe i sigurnosti (Zloković 2009, 9).

U Hrvatskom Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji definirano je sljedeće;

**Članak 10. Nasilje u obitelji je:**

1. tjelesno nasilje
2. tjelesno kažnjavanje ili drugi načini ponižavajućeg postupanja prema djeci
3. psihičko nasilje koje je kod žrtve prouzročilo povredu dostojanstva ili uznemirenost
4. spolno uznemiravanje
5. ekonomsko nasilje kao zabrana ili onemogućavanje korištenja zajedničke ili osobne imovine, raspolaganja osobnim prihodima ili imovine stečene osobnim radom ili nasljeđivanjem, onemogućavanje zapošljavanja, uskraćivanje sredstava za održavanje zajedničkog kućanstva i za skrb o djeci
6. zanemarivanje potreba osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi koje dovodi do njezine uznemirenosti ili vrijeđa njezino dostojanstvo i time joj nanosi tjelesne ili duševne patnje.

*Članak 7. Stavka 1:* Zdravstveni radnici, djelatnici u ustanovama socijalne skrbi, osobe zaposlene u odgojno-obrazovnim ustanovama, stručni radnici zaposleni u vjerskim ustanovama, humanitarnim organizacijama ili organizacijama civilnog društva te sve druge stručne osobe koje u svom radu dolaze u kontakt sa žrtvama nasilja u obitelji dužni su prijaviti policiji ili državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji za koje su saznali u obavljanju svojih poslova (Zakon NN 137/2009-3314).

### **3.1. Zakonska regulativa i pravna zaštita djece u Republici Hrvatskoj**

Svi stručnjaci koji rade s djecom, neovisno je li to u obrazovnim, zdravstvenim ili nekim drugim institucijama, imaju obvezu i odgovornost obavijestiti nadležne ustanove o bilo kakvom štetnom ili zlostavljajućem postupku prema djetetu. Naime, u Republici Hrvatskoj je stvoren dobar zakonski okvir zaštite djece, kako od nasilja i zlostavljanja u obitelji, nasilja među vršnjacima, tako i nasilja putem modernih tehnologija komunikacije- mobitela i interneta, prema kojem je, između ostalog, zakonska odredba svakog stručnjaka da obavijesti nadležne institucije ako ima bilo kakva saznanja o mogućem zlostavljanju djeteta. (Šoštar i Buljan Flander 2010, 327)

Primarna prevencija tjelesnog zlostavljanja djece treba uključiti sve razine društva, od obitelji, lokalnih zajednica do socijalnih institucija. Treba se fokusirati na prevenciju nasilja prije nego se ono dogodi jer je mjenjanje već naučenog nasilnog ponašanja i stavova o neprihvatljivosti takvog ponašanja teže i otpornije na promjenu (Miller i Perrin, 2007, 352).

Kao oblik primarne prevencije tjelesnog zlostavljanja djece najčešće se koriste kampanje podizanja javne svijesti, kojima se putem javnih medija želi informirati i educirati javnost o problemu fizičkog zlostavljanja djece. (Miller i Perrin, 2007, 352-353)

Zakon o zaštiti nasilja u obitelji iz 2009. godine u čl. 4, posebno je istakao kako je tjelesno kažnjavanje i drugi načini ponižavajućeg postupanja prema djeci u odgojne svrhe definirano kao nasilje u obitelji (Zakon NN 137/2009-3314).

Iako navedeni Zakon ne opravdava činjenicu kako je prije donošenja odluke bilo dopušteno tjelesno kažnjavanje djece u svrhu postizanja discipline ili odgoja, lako je uočiti promjene koji su se do 2009. godine uvodile, raspisivale te predlagale uz pomoć raznih konvencija, udruga, prosvjeda te javnih poziva.

U zakonodavstvu Republike Hrvatske termin obiteljskog nasilja prvi put se spominje u novom Obiteljskom zakonu iz prosinca 1998. godine, prema kojemu se obiteljsko nasilje počinje tretirati kao kazneno djelo ili prekršaj (Zloković i Dečman, 2008, 11).

Cilj nije zatvoriti roditelje ili skrbnike u zatvor ukoliko primjene fizičku kaznu, cilj je učiti ih pozitivnom roditeljstvu i ujedno ispuniti svoje obveze prema ljudskim pravima djeteta. Zakonska regulativa je uključiva uz obrazovanje roditelja te ukidanje fizičke kazne zahtjeva oba pristupa. Ono neće nestati samo tako bez zakonske zaštite. Zabrana će motivirati roditelje na istraživanje pozitivnih načina odgoja svoje djece, a država radi sve kako bi spremno pomogla roditeljima i profesionalcima u tom poslu.

## **4. Metodologija istraživanja**

Istraživanje različitih stavova prilikom fizičkog kažnjavanja djece prilikom odgoja ima svoju dugu povijest te još uvijek doseže daleko u budućnost. Iako nastojanje da istraživanjem ostvarimo vjerodostojne rezultate temeljem kojim možemo donijeti pouzdane zaključke uvelike ovisi o broju ispitanika, glavni cilj prilikom definiranja potrebnog broja ispitanika odnosi se na određivanje uzorka čija je veličina dovoljna za detekciju dobrobiti određene intervencije. (Poropat i Milić 2007). Isto je provedeno u istraživanju koje će biti detaljnije opisano u sljedećim poglavljima koji se odnose na samu metodologiju istraživanja.

### **4.1. Predmet i cilj istraživanja**

Fizičko kažnjavanje djece u hrvatskom zakonodavstvu je u potpunosti zabranjeno, no svjesni smo da je ono i dalje prisutno u odgojnoj praksi, pritom ne isključujući pitanje gdje se nalazi granica između fizičkog kažnjavanja koji ne zahtjeva intervenciju državnih službi.

Predmet istraživanja jest uvidjeti različite stavove roditelja te izvršiti komparaciju rezultata anketnog istraživanja provedenog prije petnaest godina, no uz manji broj ispitanika i pritom dobiti jasniji kronološki pregled o stavovima prema fizičkom kažnjavanju djece.

Odgovoriti na pitanje da li su se stavovi mijenjali te jesu li promjene vidljive na manjem uzorku ispitanika. Anketom se nastoji „upoznati mišljenje i stavovi određene skupine osoba koji su roditelji najmanje jednog djeteta“.

Ciljevi provedenog istraživanja su bili sljedeći:

- Istražiti kako osobe poimaju fizičko kažnjavanje nad djecom
- Istražiti jesu li osobe promijenile svoje stavove unazad petnaest godina
- Komparirati rezultate ankete provedene prije petnaest godina s novim rezultatima, pritom istaknuti samo određena pitanja i odgovore.

## **4.2. Uzorak i metode istraživanja**

Skupinu svih osoba koje posjeduju određeno svojstvo predstavlja populacija (Milas 2005, 399). Po uzoru na anketu provedenu prije 15 godina u istraživanju je korišten slučajni uzorak, u kojem svaki član ima jednaku mogućnost izbora, ujedno je to uzorak koji se temelji na vjerojatnosti (Kotler i Keller 2008, 110). Ispitanici nisu bili ograničeni u vezi dobi, spola i nacionalnosti. U istraživanju su rezultati dobiveni uz primjenu tehnike „snježne grude“ te je anketu ispunilo sto (100) osoba.

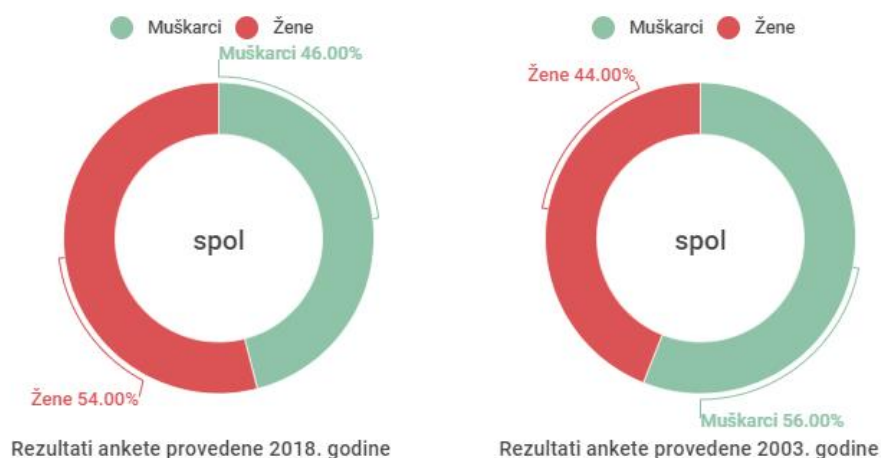
U obradi rezultata se koristio računalni program računalnog software-skog paketa Office, Microsoft Excel, dok su podatci grafički prikazani uz pomoć internet aplikacije Infogram.com koja omogućuje izradu info grafike uz dodatnu naplatu. Anketno istraživanje provedeno je u periodu od 15. veljače 2018. do 21. srpnja 2018. godine. Anketna pitanja nisu promijenjena niti uređena kako bi kompariranje rezultata bilo relevantno, te je provedeno u pisanom obliku koje je zatim uneseno u Excel.

## **4.3. Rezultati istraživanja**

Anketno ispitivanje provedeno sada i prije petnaest godina ima šezdeset pitanja, od kojih je deset pitanja bilo vezano za osobne podatke ispitanika, četrdesetsedam pitanja s ponuđenom ljestvicom od pet stupnjeva gdje su ispitanici imali mogućnost odabrati razinu slaganja s ponuđenim tvrdnjama te sedam pitanja vezana uz opažanja fizičkog kažnjavanja od trećih osoba s mogućnošću odabira više ponuđenih odgovora. Primjer anketnog lista priložen je na kraju rada.

Od ukupno prikupljenih 108 anketa, 8 je nevažećih te su iste isključene iz procesa ukupnog formiranja rezultata. Dobna skupina ispitanika je između 18 te 67 godina starosti od čega je 46% muškaraca te 54% žena. Anketu provedenu prije 15 godina ispunilo je 235 osoba, no zbog relevantnije usporedbe te prikaza podataka, isti će biti nasumično smanjeni na 100 ispitanika, gdje je dob ispitanika također između 18 i 67 godina starosti od kojih je 56% muškaraca te 44% žena (Grafikon 1). Prosječna dob ispitanika je 33 godine.

## Dobna skupina ispitanika i spol

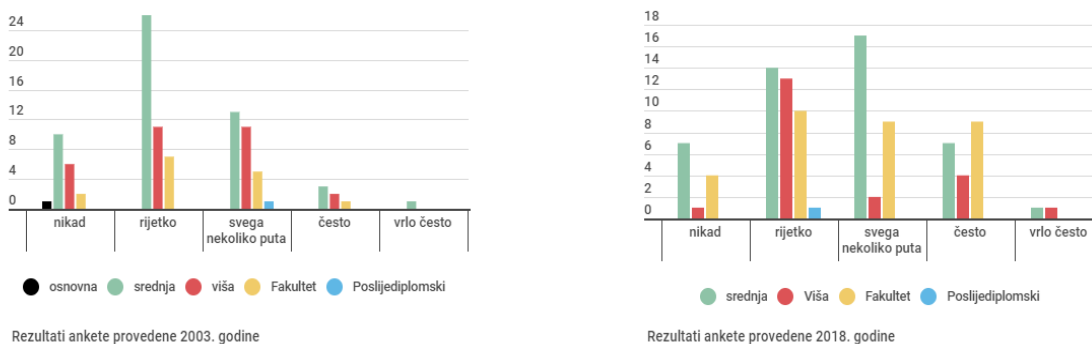


Grafikon 1. Izvor autora

Obzirom na navode iz literature kako su osobe slabijeg obrazovanja te socioekonomskog statusa češće bila fizički kažnjavana kao djeca (Singer et al, 2002, 312), prikazati ćemo koliko obrazovanje ispitanika utječe na navedeno. 46% ispitanika ima završenu srednju školu, 21% višu te 32% fakultet, dok samo 1% ispitanika ima završen poslijediplomski studij. Rezultati ankete provedene 2015. godine imaju drugačije rezultate. 1% ispitanika ima završenu osnovnu školu, 53% srednju, 30% višu te 15% fakultet i 1% sa završenim poslijediplomskim studijem.

S obzirom na mali broj ispitanika kojim ima završenu samo osnovnu školu, grafički su prikazani rezultati sa sljedećom nižom stručnom spremom tj. srednjom školom. Iz rezultata anketa provedenih 2003. i 2018. godine, evidentno je kako su ispitanici sa završenim nižim stupnjem obrazovanja bili rijetko ili svega nekoliko puta kažnjavani kao djeca. Zaključno s time, ne postoji povezanost kako fizička kazna utječe na stupanj obrazovanja osobe, isto je prikazano u Grafikonu 2.

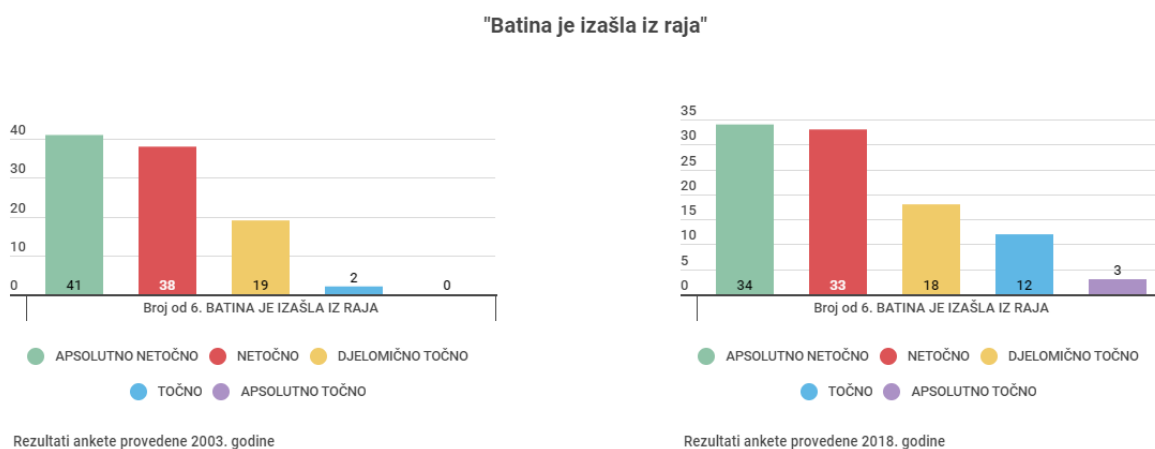
## Povezanost između stupnja obrazovanja i fizičkog kažnjavanja



Grafikon 2. Izvor autora



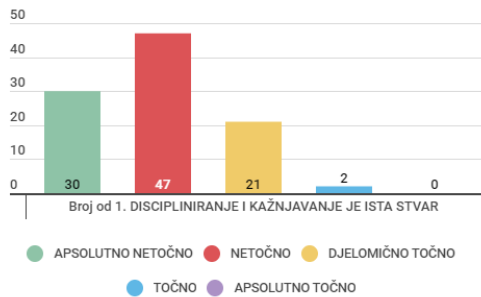
Od 2009. godine zakonska podloga u Republici Hrvatskoj je napokon napredovala te su jasno propisana određena kaznena djela u cilju pružanja odgovarajuće zaštite djeci od nedozvoljenih ponašanja kojima se zadire u njihov tjelesni integritet, zdravlje, emocionalni razvoj i razvoja ličnosti (Ukidanje tjelesnog kažnjavanja djece 2008, 7). Pregledom dostupnih podataka iz anketa provedenih 2003. te 2018. godine, ispitan je stav ispitanika prema izreci „Batina je izašla iz raja“. Naime, batina je najšire korištena mjera za discipliniranje te kažnjavanje djeteta po mnogim literaturama te pričama naših najstarijih. Prema Grafikon 3. vidljivo je kako nisu uočene promjene u stavu prema navedenoj tvrdnji s obzirom na raspon od petnaest godina. Tvrdnju apsolutno netočnom smatra 41% ispitanika iz 2003. godine, te 34% ispitanika iz 2018. godine, dok je vrlo mali postotak ispitanika izjavio kako je izreka „Batina je izašla iz raja“ djelomično točna, točna i apsolutno točna.



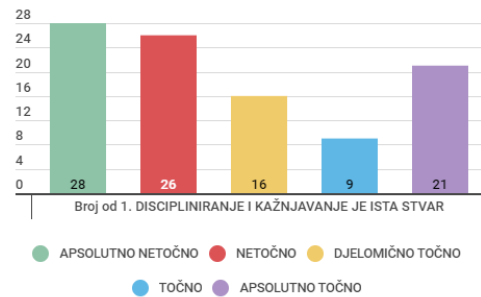
Grafikon 3. Izvor autora

Batina se oduvijek smatrala fizičkim alatom pomoću kojeg je najbolje disciplinirati dijete kada je neposlušno ili pokazuje neku vrstu neprimjernog ponašanja, no zaboravlja se činjenica kako fizička kazna ne govori djeci ništa o tome kako se trebaju ponašati te disciplina nije jednaka fizičkoj kazni. Prema William i Sears (2009,10) roditelji uvijek vode borbu oko toga što je disciplina i kako ju primijeniti. Zaboravlja se da disciplina nije jednaka fizičkoj kazni niti je to popis tehnika koji se mogu izvući iz jedne knjige, testirati na djetetu i slijepo slijediti. Kako bi usporedili stavove ispitanika, postavljeno je pitanje koliko ispitanici smatraju točnim tvrdnju „Discipliniranje i kažnjavanje je ista stvar“ te da li su se stavovi uopće promijenili s obzirom na promjenu generacija roditelja unazad petnaest godina.

#### "Discipliniranje i kažnjavanje je ista stvar"



Rezultati ankete provedene 2003. godine



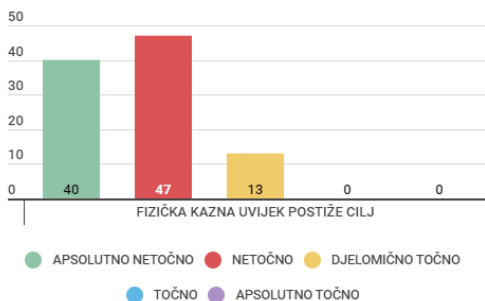
Rezultati ankete provedene 2018. godine

Grafikon 4. Izvor autora

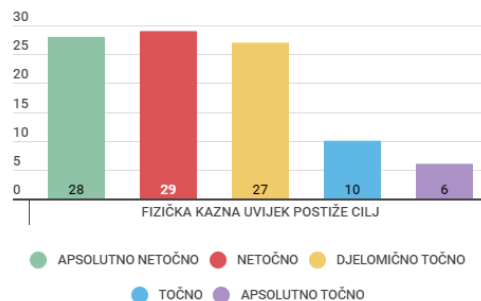
Prema Grafikonu 4. vidljivo je kako su ispitanici 2003. godine najviše smatrali tvrdnju netočnom, čak njih 47%, dok se 2018. godine broj znatno smanjio kao i način razmišljanja, 28% ispitanika smatra tvrdnju apsolutno netočnom, no prosjek narušava 21% osoba koje smatraju kako su disciplina i kažnjavanje ista stvar. Obzirom na vremenski razmak od 15 godina te mnoge promjene koje su nastupile u hrvatskom zakonodavstvu vezanom uz nasilje nad djecom, navedeno nam govori kako roditelji novijih generacija nisu dovoljno upoznati s pojmovima disciplina i kažnjavanje te da je potrebna dodatna edukacija roditelja u tom polju.

Obzirom na gore navedene rezultate, koji su pokazali razlike u stavovima prema disciplini i kažnjavanju, zanima nas smatraju li ispitanici točnim tvrdnju da fizička kazna uvijek postiže cilj. Naime, u Hrvatskom zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji definirano je kako je nasilje tjelesno kažnjavanje ili drugi načini ponižavajućeg postupanja prema djeci (Zakon NN 137/2009-3314). Rezultati ankete iz 2003. godine pokazuju kako je većina ispitanika tvrdnju smatra apsolutno netočnom (40%) ili netočnom (47%), no ispitanici iz 2018. godine pokazuju drugačiji trend. Mišljenja su podijeljena, tvrdnju djelomično točnom smatra 27% ispitanika tj. u većoj mjeri nego 2003. godine, dok ju duplo manje smatraju apsolutno netočnom (28%) ili netočnom (29%). Grafikon 5. pokazuje navedene rezultate na ilustrativni način te kako su se stavovi promijenili na loše, a ne na bolje. Stručnjaci savjetuju da se umjesto batina koriste mnoge tehnike koje se mogu primijeniti u odgoju kako bi djeca naučila razlikovati ispravno od pogrešnog i donositi pametne i mudre odluke (Buljan et al 2004, 151).

### "Fizička kazna uvijek postiže cilj"



Rezultati ankete provedene 2003. godine

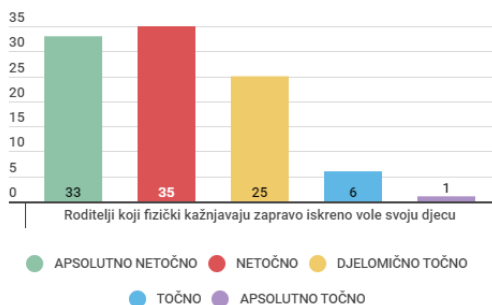


Rezultati ankete provedene 2018. godine

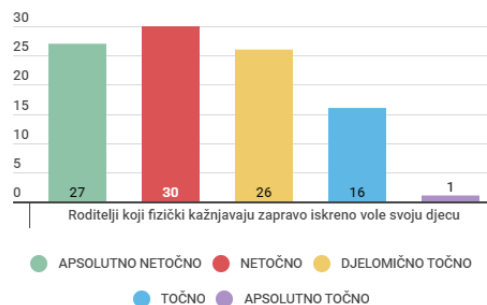
Grafikon 5. Izvor autora

Povjerenje, ljubav, razumijevanje i prije svega razgovor trebali bi biti osnovni načini odgoja djece. Fizičko kažnjavanje zaista nema pozitivne posljedice (Izvor:www.nasabujstina.com) no i dalje je prisutno u našoj kulturi. „Roditelji koji fizički kažnjavaju zapravo iskreno vole svoju djecu“ nije napisano ni preporučeno od strane niti jednog stručnjaka, no isto je postavljeno ispitanicima, kako bi se provjerilo koliko osoba smatra da je ova tvrdnja ispravna ili ne. Ispitanici 2003. godine smatrali su navedenu tvrdnju djelomično točnom i točnom (32%), no u većoj mjeri apsolutno netočnom (33%) i netočnom (35%). Naime, anketom iz 2018. godine dobiveni su malo drugačiji rezultati. Tvrdnja je i dalje smatrana apsolutno netočnom (27%) i netočnom (30%) u sličnoj mjeri kao i prije 15 godine, naime slaganje sa tvrdnjom da je isto djelomično točno (26%) i točno (16%) bilježi rast što možemo vidjeti u Grafikonu 6.

### "Roditelji koji fizički kažnjavaju zapravo iskreno vole svoju djecu"



Rezultati ankete provedene 2003. godine



Rezultati ankete provedene 2018. godine

Grafikon 6. Izvor autora

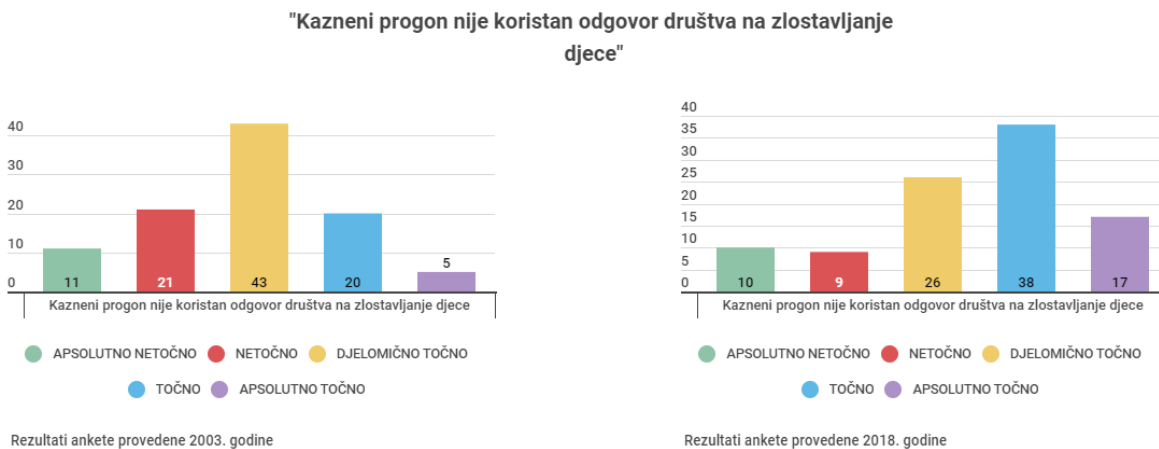
Roditelji ne iskazuju ljubav fizičkim kažnjavanjem, djeca počinju smatrati da ju niti ne zaslužuju i razvijaju lošu sliku o sebi, niskog su samopouzdanja i samopoštovanja. Djeca žive u tjeskobi i često moraju preuzeti odgovornost u situacijama kojima još nisu dorasla (Izvor:www.klokanica.24sata.hr).

Obiteljski dom često se poistovjećuje s mjestom pružanja međusobne ljubavi, topline, mjestom utjehe i sigurnosti. Veliki broj roditelja u ispunjavanju svoje jedinstvene roditeljske uloge ulaže mnogo truda i ljubavi kako bi učinili svoju djecu sretnima, zaštićenima i sigurnima ( Zloković 2009, 9).

Svi stručnjaci koji rade s djecom, neovisno je li to u obrazovnim, zdravstvenim ili nekim drugim institucijama, imaju obvezu i odgovornost obavijestiti nadležne ustanove o bilo kakvom štetnom ili zlostavljajućem postupku prema djetetu. Naime, u Republici Hrvatskoj je stvoren dobar zakonski okvir zaštite djece, kako od nasilja i zlostavljanja u obitelji, nasilja među vršnjacima, tako i nasilja putem modernih tehnologija komunikacije- mobitela i interneta, prema kojem je, između ostalog, zakonska odredba svakog stručnjaka da obavijesti nadležne institucije ako ima bilo kakva saznanja o mogućem zlostavljanju djeteta. (Šoštar i Buljan Flander 2010, 327).

No koliko bi osoba zapravo znalo procijeniti ili intervenirati ukoliko sumnjaju na zlostavu. Ispitanici su imali mogućnost tvrdnju „Kazneni progon nije koristan odgovor društva na zlostavljanje djece“ ocijeniti na ljestvici od 1 (apsolutno netočnom) do 5 (apsolutnom točnom) što je prikazano u Grafikonu 7.

Rezultati iz 2018. godine pokazuju u većoj mjeri slaganje s tvrdnjom tj. točnom ju je procijenilo 38% ispitanika i 17% apsolutno točnom što je i bilo očekivano nakon gore prikazanih rezultata. No, 2003. godine tvrdnja je bila više smatrana djelomično točnom (43%) i netočnom (21%), što govori kako je javnost bila manje upućena u kazneni zakon te pritom i opreznija, jer je Zakon o nasilju u obitelji dobio veći značaj tijekom 2009. godine tj. 6 godina nakon anketnog upitnika (*Ukidanje tjelesnog kažnjavanja djece*, 2008, 5)..



Grafikon 7. Izvor autora

#### 4.4. Ograničenja istraživanja

Broj ispitanika koji su riješili anketu bio je 108, no važeće ispunjenih anketa bilo je 100. Broj ispunjenih anketa nije reprezentativan. Isti anketni upitnik korišten je 2003. godine, no sa znatno većim brojem ispitanika (ukupno 235). U svrhu što boljeg kompariranja rezultata, broj ispunjenih anketa iz 2003. godine smanjen je na 100, kako bi rezultati bili bolje prikazani te razjašnjeni.

Korištena je metoda „snježne grude“, gdje je primjena ovakve tehnike temeljena na tome da istraživač odabere manji uzorak ljudi koji imaju potrebne ili željene karakteristike, koji pritom sami šire uzorak te ujedno upućuje istraživača na osobe koje su također podobne za ispitivanje.

Glavno ograničenje ovog istraživanje bilo je što nisu svi ispitanici bili roditelji ili skrbnici jednog djeteta ili više te je isto i vidljivo kod određenih rezultata gdje su ispitanici iskazali svoja razmišljanja bez da su isto imali prilike primijeniti u praksi tj. nisu sudjelovali u odgoju djeteta. Također, jedno od bitnih ograničenja istraživanja bio je neravnomjeran broj ispunjenih anketa. Kao što je već navedeno broj ispunjenih anketa ne odgovara broju ispunjenih anketa iz 2003. godine te su neki rezultati u potpunosti bili obrisani.

Posljednje ograničenje predstavlja uzorak, u slučaju da je uzorak bio veći, s ravnomjernim brojem ispunjenih anketa, rezultati bi zasigurno bili drugačiji. Također, na rezultate i interpretaciju rezultata utjecali bi ispitanici, kada bi bilo omogućeno da anketu ispune isti ispitanici kao i 2003. godine, komparacija bi bila drugačije raspisana, no zbog velikog vremenskog razmaka te zaštite osobnih podataka isto nije bilo moguće.

### 5. Zaključak

Kompariranjem literatura, članaka i anketa provedenih prije petnaest godina, dobili smo jasniju definiciju stavova prema fizičkom kažnjavanju djece. Republika Hrvatska je svoj napredak u zakonodavstvu najavila 2009. godine, kada je pokrenuta i prva službena kampanja protiv tjelesnog kažnjavanja djece u Hrvatskoj, predstavljene su aktivnosti te je i svečano predstavljena *Kampanja za ukidanje tjelesnog kažnjavanja djece Vijeća Europe „Podignite ruku protiv tjelesnog kažnjavanja djece“*. Tehnološki razvoj omogućio je da dobre i loše vijesti putuju brže te postanu raspoložive svima. Loše osobine društva i okoline primjećujemo na više razina te naša riječ i akcija ima veći značaj, jer može u tren postati dostupna cijelom svijetu. Nažalost, iako su nam informacije sada dostupne „na dlanu“, većina isto ne zna iskoristiti ili ne vide po čemu su neke informacije posebne, već kritiziraju i brane se od promjena na bolje. Fizičko zlostavljanje djece zakonom je zabranjeno u cijelom svijetu, no svijesni smo da je ono i dalje prisutno.

Iako se nastoji podići svijest i unaprijediti znanje o pravim standardima kojima se prava djeteta štite, prema rezultatima anketnog istraživanja u svrhu izrade ovog rada, ne možemo potvrditi da je Hrvatska uspješno informirala i primjenila svoje inicijative u suzbijanju nasilja nad djecom. Iako se emocionalna sigurnost i roditeljska ljubav smatraju najvažnijima za socijalni i intelektualni razvoj djeteta, kao da se društvo i dalje nalazi u antičkom dobu te smatra tjelesnu kaznu poželjnom i provjereno učinkovitom odgojnom mjerom. Očekujući napredak te promjene u stavovima prema fizičkom kažnjavanju, postavljena pitanja iz anketnog upitnika nisu promjenjena, vjerujući da će stavovi modernih roditelja biti prilagođeni i u toku s promjena koje su zahvatile Hrvatsku od 2009. godine. Većina ispitanika i dalje vjeruje kako su discipliniranje i kažnjavanje ista stvar, dok je prije 15 godina razmišljanje ispitanika bilo suprotno i puno ispravnije. Disciplina ponekad podrazumjeva potreban red da bi djeca mogla učiti, bez dominacije i straha. Postavlja se pitanje gdje su tadašnji roditelji pogriješili i jesu li zapravo pogriješili oni ili je tehnološki napredak za neke bio samo izvor da potvrde svoja razmišljanja i postanu protivnici zakona i kampanja koje su provedene. Možda se nije na dobar način organizirao način podizanja svijesti i unaprijeđenja znanja o ispravnim standardima vezanih uz prava djeteta, a možda je društvo zasićeno mnogim kritiziranjem i raspravama na navedenu temu. Tehnologija je danas sve više prisutna u svijetu i možemo ju uočiti kod skoro svih uzrasta. Mala djeca većinu vremena provode na mobilnim uređajima jer su isto vidjeli kod svojih roditelja koji posao nose kući i putem mobilnih uređaja komuniciraju sa svojim bližnjima. Tehnologija je iskorištena na mnoge načine koje nismo mogli predvidjeti, pa se vrijeme provedeno s djetetom zamjenjuje s puštanjem djeteta da gleda televiziju ili igra igrice na prijenosnoj tehnologiji. No, ne možemo sa sigurnošću reći da smo tu pogriješili.

Da fizička kazna uvijek postiže cilj potvrdilo je 2018. godine više ispitanika nego prije petnaest godina. Je li društvo svjesno da kada odrasla osoba udari odraslu osobu to zovemo tučom i nasiljem, no kada odrasla osoba udari dijete to ublažavamo te uspoređujemo s odgojnom disciplinom. Tjelesno kažnjavanje ne postiže cilj, jer da je takav pristup usmjeren na odraslu osobu, smatrali bi ga nezakonitim napadom. Odgoj nije povreda prava djece, fizička kazna ugrožava dječja prava na odgoj, razvoj, zdravlje pa čak i njihovo pravo na život (*Ukidanje tjelesnog kažnjavanja djece* 2008,9). Da društvo nije dovoljno educirano pokazuje rezultat istraživanja vezanog za tvrdnju „Kazneni progon nije koristan odgovor društva na zlostavljanje djece“, gdje su ipitanici iz 2018. godine u većoj mjeri pokazali slaganje s navedenom tvrdnjom. Rezultat potvrđuje da je Hrvatsko zakonodavstvo još uvijek na početku uspješnog informiranja te da treba još puno poraditi na tome kako bi uspješno primjenilo svoje inicijative u suzbijanju nasilja nad djecom, također da su stavovi roditelja i onih koji će to jednog dana postati jednostavno krivi. Umjesto udaraca treba probati i primijeniti nove načine kako bi se djecu naučilo ispravnom ponašanju, iako nije jednostavno kao udaranje i treba puno vremena i prakse, društvo i djeca su vrijedna toga. Dijete je čovjek u malom, živo biće koje kao i takvo treba uživati sva prava kao odrasla osoba, a odrasli se moraju upoznati s tim pravima i primijeniti ih.

## 6. Popis literature

- BILIĆ, Vesna; BULJAN FLANDER, Gordana; HRPKA, Hana. Nasilje nad djecom i među djecom. Naklada Slap, Jastrebarsko: 2012.
- BULJAN FLANDER, Gordana; KARLOVIĆ, Ana. Odgajam li dobro svoje dijete?, Marko Marulić usluge d.o.o., Zagreb, 2004.
- KOTLER, Philip; KELLER, Kevin Lane; MARTINOVIĆ, Maja. Upravljanje marketingom, 14. izdanje. , Mate, Zagreb, 2008.
- KUŠEVIĆ, Barbara. Kako roditelji kažnjavaju djecu i što djeca misle o tome?. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2008.
- MALEŠ, Dubravka; MILANOVIĆ, Mirjana; STRIČEVIĆ, Ivanka. Živjeti i učiti prava-Odgoj za ljudska prava u sustavu predškolskog odgoja. 2003.
- MILAS, Goran. Istraživačke metode u psihologiji i drugim društvenim znanostima. Naklada slap, Jastrebarsko, 2009.
- MILJEVIĆ RIĐIČKI, Renata „Zlostavljanje djece: Oblici zlostavljanja i njihovo prepoznavanje“, Filozofski fakultet, Zagreb., 1995.
- Narodne novine (2003) Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji. Zagreb: Narodne novine d.d., (NN 116/2003)
- Narodne novine (2009) Zakon o zaštiti od nsilja u obitelji. Zagreb: Narodne novine d.d. (NN 137/2009)
- SEARS, William; SEARS, Martha. The discipline book: Everything you need to know to have a better-behaved child from birth to age ten. Little, Brown, 1995.
- SINGER, Mladen; KOVČO VUKADIN, Irma; CAJNER MRAOVIĆ, Irena. Kriminologija. Nakladni zavod Globus d.o.o., Zagreb, 2002.
- SZABO, Agneza, „Utemeljitelj zaklade za kolonizaciju siročadi iz gladnih hrvatskih krajeva i zaklade siročdi naših iseljenika u vrijeme prvog svjetskog rata“ , Acta Med Hist Adriat, 2015., 49-62.
- Ukidanje tjelesnog kažnjavanja djece/ priredilo: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti. Zagreb, 2008.
- ZLOKOVIĆ, Jasminka. NASILJE DJECE NAD RODITELJIMA–OBITELJSKA TAJNA?. Grafika Zambelli, Rijeka, 2009.
- ZLOKOVIĆ, Jasminka; DOBRNJIČ, Olga Dečman; SKALAR, Vinko. Djeca u opasnosti!: odgovornost obitelji, škole i društva. Hrvatski pedagoško-književni zbor, Zagreb, 2008.
- Kampanja protiv tjelesnog kažnjavanja djece* (2009).
- URL: <https://vlada.gov.hr/print.aspx?id=3365&url=print> [pristupila dana: 17. svibnja 2020.]

*Nasilje nad djecom* (2013.)

URL: <https://mup.gov.hr/gradjani-281562/savjeti-281567/nasilje-281582/nasilje-nad-djecom-12213/12213> [Pristupila dana: 30. srpnja 2020.]



## 7. Sažetak rada

Promjene u zakonima tokom prvog desetljeća XXI. stoljeća u Hrvatskoj potaknute su promjena koje su nastupile u Zakonu o zaštiti obitelji od nasilja, gdje je propisano što je nasilje u obitelji te je njegova svrha prevencija i sankcioniranje svih vrsta nasilja u obitelji. Osnovane su mnoge Udruge koje pružaju pomoć zlostavljanoj djeci te su po prvi put definirane odredbe o kaznama za zlostavu i detaljno opisana ponašanja koja ugrožavaju djecu. Promjene su bile vidljive u svim djelovima društva, od antičkog doba pa sve do danas sa sigurnošću smo definirali da vodimo uspješnu borbu protiv nasilja, no vodimo li tu borbu ispravno. Opći dojam da roditelji i djeca sve manje izvještavaju o promjeni fizičkog kažnjavanja nije efekt koji je društvo željelo postići, no ipak 2009. godina određena je kao ciljna godina za postizanje ukidanja tjelesnog kažnjavanja djece na svjetskoj razini. Nažalost, bez obzira na nove mjere roditelji, skrbnici te ponekad i odgajatelji često ne znaju što umjesto batina, kako disciplinirati dijete, a da pritom ne podliježu fizičkoj kazni. Fizičko kažnjavanje predstavlja povredu prava djece, a obiteljski dom se treba poistovjećivati s mjestom pružanja međusobne ljubavi i sigurnosti. Zabrana treba motivirati roditelje na istraživanje pozitivnih načina odgoja svoje djece, a država radi sve kako bi spremno pomogla roditeljima i profesionalcima u tom poslu, no ukoliko nismo spremni usvojiti ta prava i ukoliko sami namećemo svoje „ispravno“, fizička kazna ne govori djeci ništa o tome kako se trebaju ponašati, jer upravo suprotno, time ih učimo lošem ponašanju. S obzirom da su posljedice bilo kojeg oblika nasilja prema djeci dobro poznate, društvo treba prihvatiti promjene i biti dobar uzor djeci.

## 8. Prilozi

### Prilog 1. Primjer anketnog upitnika

#### Poštovani/a,

molimo Vas da pomognete pri prikupljanju podataka za naše istraživanje. Trebat će Vam otprilike 10 minuta da popunite ovaj upitnik.

Upitnik se sastoji od dva dijela. Prvi dio odnosi se na stavove o fizičkom kažnjavanju, a drugi dio sadrži pitanja o ponašanju vezanom za fizičko kažnjavanje. Iako naše zakonodavstvo zabranjuje svaki oblik fizičkog kažnjavanja djece, svjesni smo da je ono prisutno u odgojnoj praksi. Iz tog razloga naš je cilj ispitati mišljenje građana o tome gdje je granica između fizičkog kažnjavanja koje ne zahtjeva reakciju državnih službi i institucija u čijoj se nadležnosti nalazi zaštita i dobrobit djece i fizičkog kažnjavanja na koje bi te službe i institucije svakako trebale reagirati. Rezultati istraživanja biti će upotrijebljeni u svrhu izrade Završnog rada. Molimo Vas da pažljivo razmislite o svakom pitanju i da iskreno odgovarate na pitanja radi dobivanja što objektivnijih rezultata.

Ovo istraživanje je anonimno i Vaši odgovori su potpuno tajni, a jedini osobni podaci nalaze se na ovoj stranici i neće se koristiti u svrhu utvrđivanja identiteta ispitanika već će se koristiti isključivo kao statistički pokazatelj. Nisu važni odgovori pojedinca nego rezultat u cjelini.

Unaprijed se srdačno zahvaljujemo za Vašu pomoć i sudjelovanje u ovom istraživanju.

*doc.dr.sc. Irena Cajner-Mraović,  
Iva Vešliga, soc.*

Godine starosti? \_\_\_\_\_

Spol? M Ž

Imate li djece? DA NE

Koliko? \_\_\_\_\_

#### Završena škola:

- |            |             |                     |
|------------|-------------|---------------------|
| a) osnovna | c) viša     | e) poslijediplomski |
| b) srednja | d) fakultet | f) doktorat         |

#### Odrasli ste:

- |                              |                            |
|------------------------------|----------------------------|
| a) u velikom gradu           | d) u predgrađu malog grada |
| b) u malom gradu             | e) na selu                 |
| c) u predgrađu velikog grada |                            |

#### Živate:

- |                              |                            |
|------------------------------|----------------------------|
| a) u velikom gradu           | d) u predgrađu malog grada |
| b) u malom gradu             | e) na selu                 |
| c) u predgrađu velikog grada |                            |

#### Kako ste često bili fizički kažnjavani kao dijete?

- |                        |            |                |
|------------------------|------------|----------------|
| a) nikad               | c) rijetko | e) vrlo često  |
| b) svega nekoliko puta | d) često   | f) svakodnevno |

Imate li brata ili sestru? DA NE

Koliko? \_\_\_\_\_

Pred vama je niz tvrdnji. Molimo Vas da za svaku ponuđenu tvrdnju odredite stupanj slaganja s njom. Ponuđena je ljestvica od pet stupnjeva. Zaokružite broj na ljestvici koji najbolje odražava vaše slaganje sa ponuđenom tvrdnjom gdje 1 (netočno) znači potpuno neslaganje, 3 (djelomično točno) znači djelomično slaganje i 5 (točno) znači potpuno slaganje s tvrdnjom.

**1. Discipliniranje i kažnjavanje je ista stvar.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

**2. Batine su ponekad najdjelotvornija odgojna mjera.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

**3. Fizička kazna uvijek postiže cilj.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

**4. Udarac po stražnjici ponekad je jedini način da se dijete urazumi.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

**5. Fizičko kažnjavanje čini druge odgojne mjere manje efikasnim.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

**6. Batina je izašla iz raja.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

**7. Fizička kazna s vremenom gubi na težini.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

**8. Djecu ponekad treba udariti jer ne razumiju što im se govori.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

**9. U redu je dijete udariti šibom.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

**10. Vrsta fizičke kazne uvelike ovisi o dobi djeteta.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

**11. Djeca koju se fizički kažnjava su češće depresivna.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

**12. Dječake treba češće tući nego djevojčice.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

**MOLIMO OKRENITE LIST!**

**13. Dijete se može udariti po stražnjici, ali ne po glavi ili licu.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

**14. Mala djeca ne mogu razumjeti nikakvu drugu kaznu osim fizičke kazne.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

**15. Prema djeci treba ponekad biti grub da ih se pripremi za život.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

**16. Djeca koja su fizički kažnjavana imaju lošu sliku o sebi.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

**17. Da bi se postigao cilj potrebna je s vremenom veća sila.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

**18. U redu je dijete udariti kuhačom.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

**19. Roditelji koji fizički kažnjavaju zapravo iskreno vole svoju djecu.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

**20. Djeca koja su fizički kažnjavana gube poštovanje prema roditelju.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

**21. Ponekad dijete treba dobiti batina zbog lošeg ponašanja.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

**22. Roditelji koji fizički kažnjavaju djecu imaju lošu sliku o sebi.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

**23. U redu je dijete udariti remenom.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

**24. Fizičko kažnjavanje djece postoji u svim socio-ekonomskim krugovima, rasnim, etničkim i religijskim grupama.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

**25. Ljudi koji tuku svoju djecu uglavnom su niskog obrazovanja.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

**26. Batine ponekad imaju pozitivno odgojno djelovanje.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO NETOČNO	NETOČNO	DJELOMIČNO TOČNO	TOČNO	APSOLUTNO TOČNO

MOLIMO OKRENITE LIST!

**27. U redu je dijete udariti rukom.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO	NETOČNO	DJELOMIČNO	TOČNO	APSOLUTNO
NETOČNO		TOČNO		TOČNO

**28. Treba ohrabrivati djecu da rješavaju nesuglasice između sebe i putem fizičkog obračunavanja.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO	NETOČNO	DJELOMIČNO	TOČNO	APSOLUTNO
NETOČNO		TOČNO		TOČNO

**29. Zlostavljanje pojačava ljutnju i agresivnost.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO	NETOČNO	DJELOMIČNO	TOČNO	APSOLUTNO
NETOČNO		TOČNO		TOČNO

**30. Fizički zlostavljana djeca često su tužna i bezvoljna.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO	NETOČNO	DJELOMIČNO	TOČNO	APSOLUTNO
NETOČNO		TOČNO		TOČNO

**31. Fizički zlostavljana djeca ne poštuju svoje roditelje.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO	NETOČNO	DJELOMIČNO	TOČNO	APSOLUTNO
NETOČNO		TOČNO		TOČNO

**32. Fizički zlostavljana djeca nemaju dobru sliku o sebi.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO	NETOČNO	DJELOMIČNO	TOČNO	APSOLUTNO
NETOČNO		TOČNO		TOČNO

**33. Roditelji koji zlostavljaju svoju djecu uglavnom su pripadnici srednje i niže klase.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO	NETOČNO	DJELOMIČNO	TOČNO	APSOLUTNO
NETOČNO		TOČNO		TOČNO

**34. Udaranje po glavi je zlostavljanje djeteta.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO	NETOČNO	DJELOMIČNO	TOČNO	APSOLUTNO
NETOČNO		TOČNO		TOČNO

**35. Dijete se odmah treba izdvojiti iz nasilne obitelji.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO	NETOČNO	DJELOMIČNO	TOČNO	APSOLUTNO
NETOČNO		TOČNO		TOČNO

**36. Kazneni progon nije koristan odgovor društva na zlostavljanje djece.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO	NETOČNO	DJELOMIČNO	TOČNO	APSOLUTNO
NETOČNO		TOČNO		TOČNO

**37. Policija je dužna umiješati se kada dođe do saznanja da se u obitelji događa nasilje nad djetetom.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO	NETOČNO	DJELOMIČNO	TOČNO	APSOLUTNO
NETOČNO		TOČNO		TOČNO

**38. Zlostavljače djece bi trebalo strože kažnjavati.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO	NETOČNO	DJELOMIČNO	TOČNO	APSOLUTNO
NETOČNO		TOČNO		TOČNO

**39. Udaranje po guzi je zlostavljanje djeteta.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO	NETOČNO	DJELOMIČNO	TOČNO	APSOLUTNO
NETOČNO		TOČNO		TOČNO

**40. Nenasilni roditelj jednako je kriv za zlostavljanje djeteta kao i nasilnik.**

1	2	3	4	5
APSOLUTNO	NETOČNO	DJELOMIČNO	TOČNO	APSOLUTNO
NETOČNO		TOČNO		TOČNO

MOLIMO OKRENITE LIST!

**41. Izdvajanjem nasilnika iz obitelji najbolje se rješava problem zlostavljanja djece.**

1            2            3            4            5  
APSOLUTNO NETOČNO    DJELOMIČNO    TOČNO    APSOLUTNO  
NETOČNO                    TOČNO                    TOČNO

**42. Za zlostavljano dijete je bolje da živi pod brigom socijalne skrbi (dom) nego da živi u nasilnoj obitelji.**

1            2            3            4            5  
APSOLUTNO NETOČNO    DJELOMIČNO    TOČNO    APSOLUTNO  
NETOČNO                    TOČNO                    TOČNO

**43. Zlostavljanje djeteta vezano je uz alkoholizam.**

1            2            3            4            5  
APSOLUTNO NETOČNO    DJELOMIČNO    TOČNO    APSOLUTNO  
NETOČNO                    TOČNO                    TOČNO

**Sjetite se roditelja koji su vaši susjedi, poznanici ili prijatelji koji koriste fizičko kažnjavanje kao odgojnu mjeru i odgovorite na slijedeća pitanja:**

**1. Koliko često, u prosjeku, udare svoju djecu?**

- |                     |                        |                 |
|---------------------|------------------------|-----------------|
| a) jednom dnevno    | d) više puta u tjednu  | g) vrlo rijetko |
| b) više puta dnevno | e) jednom u mjesecu    |                 |
| c) jednom tjedno    | f) više puta u mjesecu |                 |

**2. Čime udaraju djecu? (možete zaokružiti više odgovora)**

- |          |            |          |
|----------|------------|----------|
| a) rukom | c) remenom | e) bičem |
| b) šibom | d) kuhačom | f) _____ |

**3. Po kojim dijelovima tijela udaraju djecu? (možete zaokružiti više odgovora)**

- |             |              |              |
|-------------|--------------|--------------|
| a) po glavi | c) po nogama | e) po leđima |
| b) po guzi  | d) po rukama |              |

**4. Koje vrste fizičke kazne koriste? (možete zaokružiti više odgovora)**

- |                    |                    |                      |
|--------------------|--------------------|----------------------|
| a) rukom po guzi   | f) šibom po nogama | k) bičem po leđima   |
| b) šamar           | g) šibom po leđima | l) kuhačom po guzi   |
| c) šakom po glavi  | h) bičem po guzi   | m) kuhačom po leđima |
| d) šibom po guzi   | i) bičem po rukama | n) _____             |
| e) šibom po rukama | j) bičem po nogama |                      |

**5. U kojim situacijama primjenjuju fizičku kaznu? (možete zaokružiti više odgovora)**

- |                          |                                     |
|--------------------------|-------------------------------------|
| a) kad viču              | i) kad psuju                        |
| b) kad rade nered        | j) kad ih se ulovi da piju ili puše |
| c) kad nešto razbiju     | k) kad ne napišu zadaću             |
| d) kad su nemirna        | l) kad su neposlušni                |
| e) kad prigovaraju       | m) kad ne dođu na vrijeme doma      |
| f) kad se međusobno tuku | n) kad dobiju lošu ocjenu u školi   |
| g) kad tuku drugu djecu  | o) kad viču u dućanu                |
| h) kad ih ulove u krađi  | p) bez nekog posebnog razloga       |

MOLIMO OKRENITE LIST!

**6. Kako djeca reaguju nakon što dobiju batine? (možete zaokružiti više odgovora)**

- |                                 |                                    |
|---------------------------------|------------------------------------|
| a) sjede i plaču                | h) viču                            |
| b) bježe od roditelja plačući   | i) svađaju se s roditeljem         |
| c) plaču i zatvaraju se u sobu  | j) tužni su                        |
| d) ne plaču                     | k) povlače se u sebe               |
| e) bježe drugom roditelju       | l) ne razgovaraju s roditeljima    |
| f) uvrijeđeni su                | m) osjećaju se ljuto i povrijeđeno |
| g) pokušavaju udariti roditelja |                                    |

**7. Istuku dijete kada: (možete zaokružiti više odgovora)**

- a) su iscrpili sve druge odgojne mjere i one nisu pomogle
- b) dijete na ništa drugo ne reagira
- c) dijete ne razumije što mu se govori
- d) ne znaju drugačije
- e) nemaju vremena za neku drugu odgojnu mjeru
- f) su nervozni
- g) su umorni
- h) nemaju strpljenja
- i) žele na nekome iskaliti svoj bijes i frustracije



*"Ovo će te naučiti da ne tučeš druge ljude!"*

*Zahvaljujemo na Vašoj pomoći i suradnji!*

## 10. Popis ilustracija

**Slika 1.** Ilustrativni prikaz razlike između čvrste i slabe veze roditelja s djetetom

**Grafički prikaz 1.** Dobna skupina ispitanika i stupanj obrazovanja

**Grafički prikaz 2.** Povezanost između stupnja obrazovanja i fizičkog kažnjavanja

**Grafički prikaz 3.** Slaganje s tvrdnjom „Batina je izašla iz raja“

**Grafički prikaz 4.** Slaganje s tvrdnjom „Discipliniranje i kažnjavanje je ista stvar“

**Grafički prikaz 5.** Slaganje s tvrdnjom „Fizička kazna uvijek postiže cilj“

**Grafički prikaz 6.** Slaganje s tvrdnjom „Roditelji koji fizički kažnjavaju zapravo iskreno vole svoju djecu“

**Grafički prikaz 7.** Slaganje s tvrdnjom „Kazneni progon nije koristan odgovor društva na zlostavljanje djece“